

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Posudek oponenta práce

Autor práce: Tomáš Profous

Název práce: Mužští skautští vedoucí a způsob, jakým přemýšlejí o maskulinitě.

Autor posudku: PhDr. Mgr. Petr Lupač, Ph.D.

Návrh klasifikace práce: *dobře*

Základní charakteristika práce.

Kvalitativně orientovaná sonda prozkoumávající způsob, jakým šest mužských skautských vedoucích přemýšlí o maskulinitě. Zamýšleným a realizovaným výstupem práce je vygenerování výzkumných hypotéz, které by prostřednictvím kvalitativní analýzy daného materiálu mohly sloužit k dalšímu zkoumání tématu.

KONCEPČNÍ STRÁNKA PRÁCE

Má práce jasně formulovaný záměr, cíl, výzkumnou otázku a odpovídají jim závěry?

Ano. Oceňuji vysvětlení relevance cíle práce a splnění cíle práce, jímž je vygenerování hypotéz pro další výzkum v oblasti.

Má práce adekvátně stanovenou a jasně vyloženou metodu a postup řešení?

V práci je přítomné obhájení výběru metody vzhledem k cíli a zkoumané problematice. Volba deduktivní tematické analýzy (DTA) je dobře zdůvodněná, není mi již jasná nezbytnost mixu s Kaufmanem a protnutí obou přístupů není dostatečně analyticky rozebráno (přínosy a nekompatibility, které musely být zohledněny). Samotný popis metody je spíše stručný a teoretický, samotná práce nesleduje v textu popsané fáze DTA. V textu chybí doložení samotné analytické práce, byť na příkladech – počáteční kódy, kategorie, jejich spojování k tématům atp. U mnoha tvrzení ve výsledkové části pak tedy není jasné, jak k nim autor bez rozporu došel, jaké byly alternativy a zda to, co čteme, skutečně není jen volná interpretace opřená o teorii, navíc často překračující hranice významu, který připisují respondenti (viz níže). Na s. 29 je uvedeno, že „jsem rozhovory nepřepisoval celé, ale analyzoval jsem je během poslechu a vypisoval si důležité citace i s poznámkami, které jsem si posléze kódoval v souladu s technikou tematické analýzy.“ (kurzíva PL). Co tato „analýza během poslechu“ znamená, jaká měla pravidla, co stanovovalo důležitost citací s ohledem na zvolenou metodu (tj. fáze DTA)? Autor by měl během obhajoby doložit na jednom tématu příklad(y) analytického postupu odpovídajícího zvolené metodě, protože právě moment důslednosti aplikace zvolené metody je pro hodnocení práce kritický. Jaká je replikovatelnost zvoleného postupu?

Dále, dává vzhledem k prvním dvěma fázím DTA smysl tvrzení ze strany 13, že „upřednostnil jsem tedy předdefinovaná témata před tématy, která se v materiálu objevovala organicky“?

Při volbě respondentů není jasné, proč v jednom případě autor vedl rozhovor s dvojicí najednou. Obhajuje to sice „konfrontací přístupů z jiných středisek“, v podstatě ale nemá získanou informaci s čím srovnat a lze se navíc domnívat, že poskytnuté informace by mohly být kvalitativně odlišné při vedení rozhovoru jeden na jednoho kvůli stylizaci atp.

Volba pouze šesti respondentů mi připadá na hraně únosnosti pro smysluplnou analýzu. Takovouto volbu by bylo možné u bakalářské práce zdůvodnit náročností přepisů a důsledné analýzy rozhovorů, ale podle slov autora rozhovory nebyly celé přepisované a náročnost analýzy nelze z BP odvodit kvůli absenci detailního popisu postupu a zřetelně viditelné analýzy získaného materiálu.

Jsou jednotlivé části práce (zejm. teoretická a empirická) vyvážené a vhodně propojené, vytváří text konzistentní celek?

Teoretická práce představuje množství konceptů ze současné diskuse, které jsou do značné míry v empirické části využity. Jako problematické vnímám odlišné tematické zaměření teoretické a empirické části (viz níže). Tato inkonzistence je příčinou určité rozklíženosti textu, kdy není jasné, zda jsou zvolená témata opravdu stěžejní nebo jsou výsledkem nedomyšlené volby (např. rozlišení Mentoringu a Pečujících mužů v teoretické části, které již není přítomné v empirické části).

Jsou argumentace a text práce a vystavěny logicky, jasně, srozumitelně? Má práce přehlednou strukturu?

Práce jako celek je standardně strukturovaná, v teoretické části autor předesílá, že ji bude strukturovat dle čtyř témat stěžejních pro empirickou část a skutečně první a druhá podkapitola tomu názvem a obsahem odpovídá. Zbývající část teoretické části ale již tuto linku nesleduje a např. téma Pečující muži nemá vůbec samostatnou část, rozdíl od tématu Mentoring je třeba dohledávat v textu, což je pro čtenáře poměrně nepřehledné. V empirické části se pak čtenář dozví, že sledovaná témata jsou jiná, než ta, podle nichž je strukturována teoretická část (srov. témata na s. 14 a 30). Nevím, zda jsem něco nepřehlédl, ale tato změna není nikde vysvětlena a není jasné, proč byla vzhledem k tématům v teoretické části práce zvolena odlišná témata pro interpretaci a analýzu – vzhledem ke zvolené metodě DTA je volnější teoretické zakotvení témat a explicitně nevysvětlené důvody jejich volby podle mě na škodu. Argumentace v interpretaci je pak mnohdy s poměrně výraznou autorskou licencí a nenachází oporu v uvedených citacích. Vzhledem k absenci přepisů, které nejsou k práci přiloženy pak nelze dovodit, zda závěry argumentace jsou nebo nejsou odpodstatněné. (viz také níže – hodnocení kvality empirické části práce)

OBSAH PRÁCE

Hodnocení kvality teoretické části práce (relevance k tématu a záměru práce, šíře a hloubka, vhléd autora do problematiky, samostatnost, originalita zpracování,...).

Teoretická část je zpracována kvalitně, s pomocí zahraniční aktuální literatury, relevantní vzhledem k tématu. I když bychom našli formulační nedodělky a drobné diskrepance, dané nejednotností diskuse o genderu, je přehled literatury u takto obtížného tématu zpracován velmi dobře na úroveň bakalářské práce a je třeba jej ocenit. V závěru jednotlivých podkapitol nebo teoretické části jako takové bych uvítal shrnutí, vypíchnutí toho, co vstupuje do empirické části práce (případně i a proč).

Hodnocení kvality empirické části práce (adekvátnost použitých metod a postupů vzhledem k cíli práce, správnost aplikace metod a postupů, prezentace a interpretace výsledků,...).

V empirické části vidím dva hlavní problémy.

Za prvé, postrádám známky systematické aplikace zvolené metody. Diplomant by měl při obhajobě vysvětlit, jak postupoval při aplikaci jednotlivých kroků dané metody, jaké byly volby a výsledky jednotlivých kroků – z práce samotné to není patrné.

Za druhé, předložená interpretace získaných informací vyžaduje dovysvětlení nebo obhajobu ve dvou důležitých momentech, o něž se autor opírá i v závěru práce (a) vnímaný biologický esencialismus a (b) rozdíl mezi „instrumentální a psychosociální orientací“. U prvního momentu diplomant interpretuje výroky, které pracují s kategoriemi dívky a chlapci z hlediska vhodnosti nebo preference vykonávání nějaké činnosti, jako výroky odpovídající esencialismu, z nichž je patrné, že „vedoucí slučují biologickou a sociální složku pohlaví.“ (s. 51 - Závěr) V textu ale není doloženo, že by si vedoucí mysleli, že se s těmito vlastnostmi dívky rodí, a že jsou tedy dané biologickým pohlavím - je možné, že rozhovor toto nezjišťoval. Z textu lze toto obtížně zjistit, bez dalších informací je mnoho citací tak vágních, že za nimi může být i představa respondentů, že dívky a chlapci jsou k preferencím jiných činností vedeny výchovou a ve věku 10-15 je převládání určitých preferencí u obou genderů něčím, s čím jen vedoucí pracují dál (což není čistý esencialismus a z hlediska sledovaného tématu by to mohl být zajímavý materiál). Případně prosím o ukázkou dokládající biologický esencialismu u vedoucích během obhajoby. Druhý problematický moment vidím v až účelné interpretaci částí rozhovorů, v nichž se má prokazovat instrumentální orientace mužských vedoucích. Ukázková je citace respondenta Emila ze strany 41, kde vedoucí podle svých slov realizuje určitou formu psychosociální práce s tím, že bezradnost situace vyřeší nasloucháním, které do psychosociální orientace bezesporu patří. Podle citované části se ale diplomant na tento důležitý moment nedoptával (není uvedeno) a v interpretaci nadřazuje označení situace, jako něčeho, co by mělo být vyřešeno. Není přitom vůbec jasné, zda by např. nositelé „typicky dívčí reakce“, kterou diplomant označuje jako psychosociální orientaci, při interpretaci situace nevyužila stejné sloveso „řešit“, i když by průběh mohl být jiný – což se také skutečně děje u druhé citace respondenta Filipa ze s. 42, která je interpretována jako nesoucí prvky „psychosociální práce“, i když explicitně používá slovo problém pro označení situace. Podobně v obou citacích podle mého čtení nenajdeme, že by si vedoucí „musel najít v této aktivitě maskulinní prvek. Rámovat ji jako práci hodnou muže.“ (s. 42). Toto jsou příklady poměrně výrazné interpretační volnosti, která podle mě silně snižuje kvalitu empirické části práce, a u které je možné vysvětlení absence důsledného sledování zvolené metody.

Hodnocení diskuse a závěrů práce (soulad interpretací a závěrů s výsledky empirických analýz, provedení diskuse závěrů, snaha o vysvětlení závěrů a jejich argumentace, zodpovězení výzkumných otázek, naplnění cílů práce).

Viz výše - interpretace a závěry podle mého čtení nekorespondují plně s provedenými rozhovory – viz např. věta z diskuse na s. 45, že si mužští vedoucí pouze „upravili maskulinity tak, aby si svoje postavení udrželi“. Na základě čeho toto diplomant tvrdí?

Na s. 47 a 49 se opakuje tvrzení, že z výzkumu vyplynula důležitost zaměřením se na mikroprocesy ve vykonávání genderu. Jak z toho vyplývá vyšší kredibilita IMS-PS?

FORMÁLNÍ ASPEKTY PRÁCE

Hodnocení naplnění kritérií odborného textu (rozsah práce (BP 72-126 tis. znaků, DP 108-162 tis. znaků) citační normy, odkazy, popis datových zdrojů, jasnost odlišení myšlenek autora od převzatých, seznam literatury atd.)

Text splňuje formální nároky na odborný text.

Hodnocení vhodnosti a úplnosti využití informačních zdrojů (literární prameny, databáze, zahraniční literatura, datové zdroje,...)

Oceňuji zpracování obtížné aktuální diskuse k tématu pomocí primárních zahraničních aktuálních pramenů.

Hodnocení jazykové, stylistické a grafické úrovně práce (grafická úprava, členění textu, označení příloh, zpracování tabulek, grafů, schémat atp.)

Jazyková a stylistická úroveň práce je velmi dobrá, v textu se opakují neobratné formulace nebo nejednoznačné formulace, které by vyžadovaly zpřesnění („např. opakování „jde v něm spíše o to, jak věci respondenti říkají“ na s. 30, či informace o maskulinním rámování exotických tanců na s. 31 a dále; v poslední větě na s. 23 není jasné o jakých rozhovorech autor píše).

Některé informace se v textu několikrát opakují v téměř totožné formulaci (např. zkoumání mentoringu jeden na jednoho u Rhodese et al., studie o tanečnicích rumbly).

Celkové hodnocení práce

Přes uvedené problematické body práci doporučuji k obhajobě. Na práci oceňuji kvalitu teoretické části práce, strukturování celku práce, snahu sledovat cíl práce a splnění cíle práce v podobě smysluplných vygenerovaných hypotéz k dalšímu výzkumu. Celkové hodnocení práce je proto obtížné – je možné, že v empirické části práce prostě nebylo jen řečeno vše důležité a v takovém případě si dovedu při zdárné obhajobě představit i známku velmi dobře. Protože ale musím vycházet pouze z informací v textu předložené bakalářské práce, navrhuji hodnocení dobře.

Otázky a náměty k obhajobě

V teoretické části napojující se na stanovení relevance a v částech zabývajících se významem skautských vedoucích autor představuje význam ne-rodinných alternativních modelů chování, které mohou mít význam zejména pro děti z problémových rodin. Má autor informace o sociokulturních specifikách rodin, které dávají své děti do skautu, případně zabýval se otázkou socioekonomického postavení typických vedoucích u skautu? Byly by tyto otázky relevantní vzhledem k tématu práce a případně jak?

Datum: 5.6. 2023

Podpis: